

Tony Friede, + 4684733238
Tony.Friede@VINNOVA.se

Datum
2013-02-28

Projektnr

Diariernr
2011-00001

Ert diariernr
N2010/8901/ENT (delvis)

1 (2)

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Slutrapport för uppdrag avseende fortsatt utveckling av inkubatorer, företagshotell och liknande som är anpassade för kulturella och kreativa näringar

VINNOVA har fått i uppdrag att, i enlighet med regeringens handlingsplan för kulturella och kreativa näringar fortsätta utvecklingen av inkubatorer, företagshotell och liknande som är anpassade för kulturella näringar. Uppdraget ska senast den 1 mars 2013 slutredovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Härmed överlämnas slutrapporten och nedan följer en kort sammanfattning.

Programsatsningen har haft tre delar:

- Satsning på branschvertikaler (VINNOVA)
- Specifika insatser (VINNOVA)
- Pilotsatsning på Inkubatorer för kulturella och kreativa näringar (Tillväxtverket)

Totalt har satsningen finansierats med 7,5 miljoner kronor. Inriktningen har tydligt avsett stöd till små och medelstora kreativa företag. Två inkubatorsmiljöer har beviljats medel: Modeinkubatorn (mode) och The Game Incubator (dataspel) om 3,5 miljoner kronor totalt. Pilotprojekten har finansierats med 3 miljoner kronor och tre specifika insatser har finansierats med 1,13 miljoner kronor.

Satsningen har haft en tydlig inriktning att stödja utvecklingen av små och medelstora företag inom den kreativa sektorn. *Branschvertikalerna* har bidragit till att bredda inkubatorsystemet till att omfatta nya typer av inkubatorer som tydligt stöttar tillväxtområden inom de kreativa näringarna, och att möjliggöra ökad spetskompetens vad gäller expertkunnande inom kulturella och kreativa näringar, med nationell täckning. *De specifika insatserna* har gett nya försäljningskanaler till små modeföretag, fokuserat på kunskapspridning, och förbättrad statistik för modebranschen som

helhet. *Pilotprojekten* har haft som ambition att koppla samman idéer med inkubatorer med t.ex. produkt – eller tjänsteinriktning. Satsningen har också stöttat nya modeller för affärsutveckling i inkubatorer inom den kulturella och kreativa näringen.

Dessa komponenter är alla viktiga för att främja utvecklingen av befintliga och nya inkubatorer anpassade till kulturella och kreativa näringar.

I detta ärende har generaldirektören beslutat. Handläggare Tony Friede har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även Enhetschef Cecilia Sjöberg och handläggare Mattias Esbjörnsson deltagit.

Charlotte Brogren

Tony Friede

Bilaga:

Slutrapport för uppdrag avseende fortsatt utveckling av inkubatorer, företagshotell och liknande som är anpassade för kulturella och kreativa näringar

Tony Friede, + 4684733238
Tony.Friede@VINNOVA.se

Slutrapport för uppdrag avseende fortsatt utveckling av inkubatorer, företagshotell och liknande som är anpassade för kulturella och kreativa näringar

Bakgrund

Det övergripande målet med uppdraget *avseende fortsatt utveckling av inkubatorer, företagshotell och liknande som är anpassade för kulturella och kreativa näringar*, är att fortsätta arbetet med att främja utveckling av befintliga och nya inkubatorer, privata såväl som offentligt ägda, anpassade till kulturella och kreativa näringar.

Syftet är vidare att ta tillvara kulturell och kreativ kompetens inom inkubatorsystemet som helhet. Målet är att öka förutsättningarna för kreativa och kulturella näringars etablerings- och tillväxtmöjligheter. Utöver detta pekas ett antal viktiga delsyften ut för uppdraget:

1. Syftet är att främja innovationer inom kultur och konstnärlig verksamhet och att stödja vidareutveckling av sådana innovationer till nya tillväxtföretag samt att ta tillvara kulturell och konstnärlig kompetens i andra utvecklingsprocesser inom inkubatorsystemet.
2. Insatsen är pilotprojekt som skall bidra till en ökad bredd vad gäller branscher och typer av inkubatorer som omfattas av inkubatorsystemet, som till ökad spetskompetens vad gäller expertkunnande med nationell täckning.
3. Uppdraget bör även ha en internationell dimension.
4. Uppdraget bör, i tillämpliga delar, knytas samman med övriga uppdrag inom handlingsplanen.

Arbetet har utförts mellan 2011 och 2012 och disponerat 7,5 miljoner kronor.

Denna rapport innehåller en beskrivning av genomförandet, redogörelse för gjorda insatser och måluppfyllelse, samt hur medlen använts.

Genomförandet av uppdraget

Programsatsningen mellan åren 2011-2012 bygger vidare på befintliga strukturer som stöttar både offentliga och privata inkubatorer, och på de erfarenheter som gjordes under 2010.

Arbetet med inkubatorsuppdraget har koordinerats med övriga uppdrag, och med nationella samverkansmyndigheter/-organisationer inom området kulturella och kreativa näringar, utpekade inom handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar, vid regelbundna möten arrangerade av Tillväxtverket.

Vid enstaka tillfällen har Rådet för kulturella och kreativa näringar informerats om uppdragets fortskridande, och haft möjlighet att ge återkoppling på detta.

Redogörelse för insatserna

Programsatsningen har haft tre delar, en nationell satsning på branschvertikaler (VINNOVA), specifika insatser (VINNOVA) och en satsning på ett antal pilotprojekt (Tillväxtverket). Utlysningen omfattade totalt 7,63 miljoner kronor och sökande var inkubatorer.

Dessa tre insatser hade alla en tydlig inriktning att stödja utveckling av små och medelstora kreativa företag genom KKN inkubatorer.

Satsning på branschvertikaler (VINNOVA)

Syften med satsningen på branschvertikaler (VINNOVA) var att bredda inkubatorsystemet till att omfatta nya typer av inkubatorer som tydligt stöttar tillväxtområden inom de kreativa näringarna, och att möjliggöra ökad spetskompetens vad gäller expertkunnande inom kulturella och kreativa näringar, med nationell täckning.

De två inkubatorsmiljöer som beviljades medel till att utveckla en nationell struktur i sitt erbjudande för utveckling och stöd till små och medelstora företag är verksamma inom mode- respektive dataspelsbranschen, två branscher där det finns stor potential och goda möjligheter till tillväxt på internationella marknader.

- Modeinkubator (<http://www.modeink.se/>) är en plattform inom mode. Syftet med utvecklingen av Modeinkubator vid Textil- och Modefabriken i Borås är att skapa fler livskraftiga företag inom svenskt mode genom att:
 - Erbjuder ett specialiserat resurscentrum för affärsutveckling inom modeområdet
 - Erbjuder utvecklingsverktyg och produktionsmöjligheter för prototyper och småserier
 - Erbjuder ekonomiskt stöd genom kanaler till finansiella resurser
 - Erbjuder säljstöd genom nationella och internationella marknadskanaler
- The Game Incubator (<http://www.tgin.se/>) är en plattform inom dataspel. Syftet med utvecklingen av The Game Incubator vid Gothia Science Park i Skövde är att skapa fler livskraftiga företag inom dataspel genom att:
 - Erbjuder en gemensam specialistresurs avseende affärsutveckling för svenska spelinkubatorer
 - Skapar tillgång till gemensamma utvecklingsverktyg för start-ups inom spelbranschen i hela landet
 - Tillhandahåller en plattform för gemensamma exportsatsningar, kompetensöverföring och hållbarhet

- Erbjudna en för branschen anpassad och framgångsrik affärs- och utvecklingsmodell
- Möjliggöra investeringar och följdinvesteringar i spelbolag genom att bidra till skapandet av dedikerade fonder

Inkubatorerna beviljades 1,5 miljoner kronor vardera. Modeinkubatorn beviljades ett extra stöd, en följdinvestering, om 500 000 kronor i slutet av 2012.

Specifika insatser (VINNOVA)

Utöver satsningen på branschvertikaler har VINNOVA också genomfört specifika insatser med koppling till modebranschen. Dessa stärker såväl enskilda aktörer, men också branschen som helhet. Tre projekt finansierades med totalt 1,13 miljoner kronor. Nedan följer en kort redogörelse för var och en av dessa projekt.

- Pop-Up Stores (Svenska Moderådet). Projektet är en del av det arbete som bedrivs vid den nationella modeinkubatorn i Borås, och har skett i samråd med övriga samarbetspartner till modeinkubatorn; Association for Swedish Fashion Brands samt Textilhögskolan i Borås.
 - Syftet var att göra svenskt mode mer uppmärksammat och lättillgängligt för konsumenten. Samt också skapa uppmärksamhet kring de medverkande som förhoppningsvis väcker nyfikenhet hos professionella inköpare till klädbutiker.
 - Målet var att få till stånd en återkommande försäljningskanal för mindre och nystartade kommersiella modemärken.
 - Den ursprungliga planen var att ta in 40 märken. Då intresset var stort med 105 inkomna intresseanmälningar, beslöts att ta in fler märken än först planerat. Det slutliga antalet märken blev 63 stycken.
- Statistik för Modeindustrin (Association for Swedish Fashion Brands). Statistik över den inhemska marknaden och exporten, har ställts samman i en rapport som finns tillgänglig via de 15 modeorganisationer som deltagit i projektet och via Tillväxtverket¹.
 - Resultatet visar bl. a att den svenska modebranschen omsätter 206 miljarder kronor. 60 procent, 123 miljarder, utgörs av export och 40 procent, 83 miljarder kronor, omsätts på den inhemska marknaden. Industrin sysselsätter ca 50 – 65 000 personer exklusive H&M, vilket är fler än inom exempelvis livsmedel och stålindustrin. H&M står för ca hälften om av omsättningen och ca 80 procent av exporten.
- Kunskapsspridning i modeföretagande (Textilhögskolan i Borås). Syftet med projektet var att väcka intresse hos modeföretagen för ny kunskap och

¹ regeringsbeslut N2010/8991/ENT

http://www.tillvaxtverket.se/download/18.5a5c099513972cd7fea3175f/Modebranschen+i+Sverige+-+statistik+och+analys_17+jan.pdf

att visa på möjligheter för egen utveckling med hjälp av resultaten från forskning.

- Ett antal seminarier har genomförts, med teman som framtidens handel, återvinning för mode och textil, internationalisering.
- 35 företag, 8 kommunala företag, 3 non-profit organisationer och 48 forskare deltog i de två första seminarierna. Ytterligare två seminarier är planerade att genomföras under våren 2013.

Pilotsatsning på Inkubatorer för kulturella och kreativa näringar (Tillväxtverket)

Syftet med programsatsningen som Tillväxtverket ansvarat för var att främja utveckling av privata och offentligt ägda inkubatorer inom kulturella och kreativa näringar och att tillvarata kulturell och konstnärlig kompetens inom inkubatorsystemet i sin helhet. Vikt har lagts vid att kopplas samman idéer med inkubatorer med t.ex. produkt – eller tjänsteinriktning. Satsningen har också stöttat nya modeller för affärsutveckling i inkubatorer inom den kulturella och kreativa näringen.

Sex projekt beviljades medel från Tillväxtverket, om totalt 3 miljoner kronor (denna satsning redovisats i Tillväxtverkets slutrapportering av uppdraget):

- Ideon Innovation: The Creative Plot
- Movexum: Residence1 – en helhetssyn på företagande
- CRED/Alexandersoninstitutet: REMIX
- Uminova Innovation: Expression
- Transit Kulturinkubator: Ny affärsutvecklingsmodell för kulturinkubatorer
- Science Park Jönköping AB: The Challenge

Redogörelse vad gäller måluppfyllelse för uppdraget

Insatserna som genomförts har på olika sätt adresserat huvudmålet för uppdraget: *"..att i enlighet med regeringens handlingsplan för kulturella och kreativa näringar stärka entreprenörskap och företagande inom denna sektor, samt att främja kulturell och kreativ kompetens i näringslivet, för ökad konkurrenskraft och innovationsförmåga.."*. Satsningen på inkubatorsmiljöerna har haft en tydlig målsättning att de ska fungera som branschvertikaler, och därmed sprida kunskap och stötta företag och andra aktörer inom sin bransch nationellt samt sprida sin bransch kunskap till andra inkubatorer.

Vad gäller de delsyften som presenterades i bakgrundsbeskrivningen redogörs här för måluppfyllelsen för respektive:

1. *Syftet är att främja innovationer inom kultur och konstnärlig verksamhet och att stödja vidareutveckling av sådana innovationer till nya tillväxtföretag samt att ta tillvara kulturell och konstnärlig kompetens i andra utvecklingsprocesser inom inkubatorsystemet.*

De två inkubatorerna som beviljats medel inom satsningen på branschvertikaler har utvecklat sin spetskompetens och förmåga att dela sitt expertkunnande med nationell täckning. Detta har gjorts inom branscherna mode och dataspel. Även

den branschvertikal med inriktning mot design som finansierats inom ramarna för uppdraget innovation och design har haft detta mål. Gemensamt för dessa är att de syftar till att stötta nya bolag, inom kulturella och kreativa näringar, som i ett senare skede kan bli framgångsrika tillväxtbolag. Dessutom bidrar satsningen till att stärka och utveckla kompetensen kring kulturella och kreativa näringar inom inkubatorssystemet.

- 2. Insatsen är ett pilotprojekt som skall bidra till en ökad bredd vad gäller branscher och typer av inkubatorer som omfattas av inkubatorssystemet, som till ökad spetskompetens vad gäller expertkunnande med nationell täckning.*

De erfarenheter som erhållits genom att införa ett antal branschvertikaler med nationell täckning har varit lovande. Det finns en positiv respons från både företag och andra aktörer, såsom Association for Swedish Fashion Brands och Textilhögskolan i Borås. Likaså har de specifika insatserna bidragit till att utveckla och sprida expertkunnande om modebranschen.

- 3. Uppdraget bör även ha en internationell dimension.*

Båda branschvertikalerna har haft internationalisering som ett viktigt fokusområde. The Game Incubator har deltagit och stöttat deltagande av sina medlemmar i olika internationella mässor och konferenser i Dubai (Dubai World Game Show) i Las Vegas (DICE Summit) och i San Francisco (Game Connection), bland andra.

Modeinkubatorn finns i ett tidigare skede än det relativt mogna Game Incubator och deras internationella fokus har varit på omvärldsbevakning och ta till sig erfarenheter från ledande modeinkubatorer i Europa. De internationella inkubatorer som Modeinkubatorn valt att studera är: Danish Fashion Institute (Köpenhamn), Art Rebels (Köpenhamn), Portobello Business Center (London), och Centre for Fashion Enterprise (London).

De specifika insatserna som rör statistik för modeindustrin och kunskapsspridning i modeföretagande har också adresserat olika aspekter av internationalisering.

- 4. Uppdraget bör, i tillämpliga delar, knytas samman med övriga uppdrag inom handlingsplanen.*

Det finns tydliga kopplingar vad gäller ämnesinriktningen till i huvudsak två andra uppdrag inom handlingsplanen, och dessa är:

- *Innovation och design.* Ansvariga för detta uppdrag har deltagit vid bedömningar av ansökningar i VINNOVAs satsning på branschvertikaler. En projektansökan (*Utveckling av en nationell designvertikal för inkubatorer*) med ursprung inom inkubatorsatsningen finansierades inom ramarna för uppdraget innovation och design. Dessutom beviljades ett

antal aktörer från en inkubatorssatsning på mode resebidrag inom ramarna för uppdraget innovation och design. En stor del av de satsningar som genomfördes inom denna programsatsning hade positiva effekter på kunskapsspridning och samarbeten inom mode- och designbranschen.

- *Rådgivning till företag.* VINNOVA har inte deltagit i genomförandet, men inom detta uppdrag har det utvecklats specifika branschguider för mode och design, samt för dataspel. Två inriktningar som specifikt adresseras inom inkubatorsuppdraget.

Vad gäller de specifika rapporteringspunkterna som omnämns i uppdraget har de adresserats på följande vis:

1. *Ökningen av antalet kulturella och kreativa inkubatorer och företag inom inkubatorssystemet*

En utgångspunkt har varit kunskapsspridning, att nå ett stort antal aktörer, både utförare av kulturella och kreativa tjänster och produkter, men också presumtiva köpare. I tabell 1 ges en översiktlig bild över hur många aktörer de olika satsningarna har nått.

Insats	Spridning
Satsning på branschvertikaler	2 beviljade projekt för att utveckla nationella inkubatorer fokuserade på kulturella och kreativa näringar (mode och dataspel). Tillsammans finns det 42 företag verksamma i branschvertikalernas regi och inkubatorerna har nått mer än 200 företag med deras aktiviteter.
Specifika insatser	3 beviljade projekt för att förbättra samarbetet inom modebranschen: Pop-up butiker (Moderådet), statistik för modeindustrin (Association for Swedish Fashion Brands) och kunskapsspridning inom modeföretagande (Textilhögskolan i Borås). Det är svårt att kvantifiera exakt hur många företag dragit nytta av denna verksamhet. Över 60 designers har varit representerade i pop-up-butiker och över 40 företag deltog i statistikprojektet om modeindustrin. Projektet Kunskapsspridning i modeföretagande har försenats och kommer att slutföra sitt workshop-serie i mitten av 2013.

Tabell 1. Räckvidden för de olika insatserna

Den relativa framgången av de två branschvertikalerna visar både värdet av och efterfrågan på denna verksamhet i Sverige. Under 2012 har minst 5 nya företag grundats och baserat sin verksamhet i en av de två inkubatorerna, och mer än 200 företag har deltagit i deras aktiviteter.

2. *Ökningen av antalet kommersiella innovationer*

VINNOVAs stöd för att utveckla inkubatorer inom kulturella och kreativa näringar har inte fokuserat på att kommersialisera enskilda innovationer. Snarare

har deras uppgift varit att utvidga sin stödverksamhet till att bli en nationell resurs för företag inom sina respektive branscher. Dessa effekter tar lång tid att uppnå och är inte möjligt att mäta inom tidsramen för detta regeringsuppdrag.

3. Hur satsningen generellt påverkat arbetet inom inkubatorssystemet

Båda inkubatorerna har rapporterat en ökning av samarbetet inom sina branscher som en följd av VINNOVAs satsning. Detta kan tolkas som att de har ökat sin attraktionskraft och att det finns ett värde för branschvertikaler.

4. Redovisa hur många kvinnor respektive män som omfattas av satsningen

	Kvinnor	Män
The Game Incubator	~40	~300
Modeinkubator	~380	~45
Pop-Up Stores	~70	~20
Kunskapspridning i modeföretagande	~110	~90
Statistik för Modeindustrin	---	---

Tabell 2. Antal kvinnor respektive män som omfattas av satsningen

5. I övrigt följa upp utfallet av uppdragets genomförande i relation till målen för handlingsplanen och uppdraget.

De olika insatserna har bidragit till att öka medvetenheten och sprida kunskap inom sina branscher om hur kreativa företag kan expandera och växa i Sverige och internationellt. Ett stort antal små och medelstora företag har fått stöd i sin utveckling.

Ekonomi

För uppdragets genomförande har VINNOVA rekvirerat total 7,5 miljoner kronor från Regeringskansliet.

	2010	2011	2012	Total
Regeringsuppdrag KKN Inkubatorer	0	3 000 000	4 500 000	7 500 000
VINNOVA			130 000	130 000
Total		3 000 000	4 630 000	7 630 000

Tabell 3. Uppdragets omfattning

Den totala satsningen riktad mot inkubator, nedbruten på beviljade medel för respektive insats.

Förbrukade medel	2010	2011	2012	Total
The Game Incubator		1 500 000		1 500 000
Modeinkubator		1 500 000	500 000	2 000 000
Pilotprojekt - KKN inkubatorer (Tillväxtverket)			3 000 000	3 000 000

Datum
2013-02-28Diarie nr
2011-00001

Pop-Up Stores		330 000	330 000
Statistik för Modeindustrin		600 000	600 000
Kunskapsspridning i modeföretagande		200 000	200 000
Total	3 000 000	4 630 000	7 630 000

Tabell 4. Beviljade medel per utlysning/insats.